

Chytrost a moudrost. Temperamenty

Rudolf Steiner

Esoterní hodina, Hamburk, 31. května 1908

To, co člověk uslyší v esoterních hodinách, si musí vždy čas od času zpřítomnit ve své duši; jen tak dokáže pozvolna uvolňovat síly, které jsou v tomto obsahu skryté. Tímto způsobem se učí rozlišovat myšlenky, které v duši působí produktivně, od myšlenek, které jen reprodukují to, co bylo dáno, a jsou tedy neproduktivní. Když se podíváme na hodiny, můžeme si v myšlenkách jasně uvědomit jejich konstrukci i to, jak se celé soukolí spouští a udržuje v chodu; to jsou ovšem neproduktivní myšlenky. Produktivní myšlenky měl ten, kdo hodiny jako první vymyslel - z těchto myšlenek vzniklo jeho dílo. Veškeré zabývání se smyslovým světem, veškeré myšlenky, které mu člověk věnuje, jsou neproduktivní. Většina myšlení v naší dnešní vědě je neproduktivní. Zabýváme-li se však tím, co bylo našemu myšlení předáno v esoterních hodinách, pak se zabýváme produktivními myšlenkami a to je zdrojem síly pro naši duši. Takové myšlenky musí procházet naší duší ve správném pořadí. Jako by organismus nemohl existovat, kdyby noha byla posazena tam, kam patří ruka, tak musí být i naše myšlení logické. Jeden takový myšlenkový útvar bychom si dnes promítli v duši. Hodně se mluví o moudrosti. Ale moudrost není to, co se v běžném životě často jako moudrost označuje. Lidé si myslí, že moudrý je člověk, který mnoho ví. Tím, že mnoho ví, však člověk ještě nemá moudrost. Vědění přebývá v hlavách, které jsou plné myšlenek druhých lidí; moudrost přebývá v srdci, které naslouchá vlastním myšlenkám - to ale neznamená myšlenky, v nichž se člověk zabývá vnějším světem, nýbrž myšlenky, které se v tichu mohou vynořit z duchovního světa. Tím, že toho člověk hodně ví, si získává chytrost. Chytrost se zakládá na tom, co si člověk osvojuje prostřednictvím zkušeností. Moudrost je však to, co jako síla z duchovních

světů proudí do nás a zase z nás. Moudrost tak může vycházet z té nejprostší duše, „ze rtů dítěte“. Když to, co tu vychází, má původ spíše v citu, pak je to moudrost, pokud to však člověka podněcuje k energii, činorodosti, převládá-li produktivita, pak je to láska. Tady ale musíme porozumět tomu, co láska skutečně je. Při neštěstí druhého člověka může někdo pociťovat jen soucit - to ale není pravá láska. Láskou se soucit stává teprve tehdy, když člověk energicky zasáhne a pomůže. Moudrost a láska jsou základem Já. Já je láska a moudrost, které se staly vůlí. Máme tak

Vše, co dělá Já, tedy pravé Já, nikoli zrcadlový obraz Já, vychází z moudrosti a lásky. Toto je vyšší trojnost. Jestliže se zrcadlí o něco níže, stává se moudrost citem, láska vůlí a Já myšlením.

Potom za druhé sangviničtí andělé. Temperament, který člověku dávají, jej činí snadno ovlivnitelným vším vznešeným a krásným, aniž by se to vždy koncentrovalo do podoby činu. Takoví lidé nebyvají příliš energičtí, spíše vnímaví, rychle nadšení; dlouho však nezůstávají u jedné věci.

Zatřetí flegmatictí andělé. Lidé jimi ovlivňovaní nemají zájem o to, co vytvořili druzí. Nenechají to existovat, neustále to mění; všechno dělají plynule, neurčitě. To je vyjádřeno již ve slově fleg- ma; flegma znamená hlen. Lidé s flegmatickým charakterem nemají o nic zvláštní zájem. Když se mají rozhodnout, nedokážou to. Vždycky říkají: ach ne, tohleto ne a tohleto také ne. Nedokážou se rozhodnout a odhodlat, vždycky promeškají příležitost. Tento charakter se projevuje i v těle, jeho tvary jsou měkké, všechno je neurčité, flegmatické lidi lze poznat i podle chůze, chodí houpavě, měkce. Přesto mohou mít takoví lidé zálibu v určitých požitcích, například v jídlech, a všude je uplatňovat, tedy být cholericí.

Začtvrté melancholictí andělé. Člověk, na kterého působí, vidí všechno černě, ponuře, ve všem vidí to nejhorší. Takový člověk se stále přehrabuje sám v sobě, zabývá se jen sám sebou, nevytváří nic ve smyslu pokroku. Proto taky nemá radost z práce, je stále zasmušilejší a chmurnější.

Všechny charaktery je třeba posuzovat z hlediska toho, co jednotlivec vytváří pro pokrok celku.

Když se tyto vlastnosti zrcadlí ještě níže, odpovídá cholericnost živlu ohně, sangviničnost vzduchu, flegmaticnost vodě a melancholichnost zemi - tady vše tuhne a ustrnuje.

Takovéto obrazce si člověk musí znovu a znovu promítat v duši. Způsobují pak to, že je správně budován náš duševní organismus. Takovéto obrazce je třeba správně promyšlet. Přebíháním myšlenek sem a tam naše nitro zesílit nemůže. Tyto tvary promítnuté čas od času před náš duchovní zrak dávají duši sílu.

